

İSTANBUL

II. Arkeoloji ve Sanat Tarihi
Öğrenci Sempozyumu

Bildiri Özetleri
ve
Program

11 - 13 Aralık 2014

11. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Sempozyumu Çağrı Metni

11-13 Aralık 2014 – İSTANBUL

Üzerinde yaşadığımız kadim coğrafyanın kültürel geçmişinin izleri ile uğraşan bizler, bu izleri anlamak ve anlatabilmek hedefiyle başladığımız çalışmalar doğrultusunda, II. İstanbul Arkeoloji Ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu'nda, dünü, bugünü ve yarını konuşmak için toplandık.

Kuşkusuz arkeoloji denince akla ilk “geçmiş zamanlar” gelir; ancak geçmiş, günümüz yaşantısının içinde bilinçli bir şekilde var olmaya devam etmez ise, tarihsel süreç içinde insanlığın yaşadığı gelişim yeteri kadar karşılık bulamaz. Sürecinden kopmuş bir uygarlık anlayışı, bizi söylencelerle kurulan bir geçmiş algısı içerisinde bırakır ve kendimizi doğru tanımlamamıza engel olur.

Osman Hamdi Bey’le başlayan, 2014 yılı içinde kaybettiğimiz değerli hocamız Halet Çambel’le devam eden bir süreçte arkeologlar ve sanat tarihçiler, arkeolojiyi “eser toplayıcılık” olmaktan çıkartıp geleneği olan bir sosyal bilime dönüştürmüşlerdir. “Bizden” ve “bizden olmayan” ayırımına düşmeden, yaşadığımız coğrafyanın tüm kültürlerini bu çerçevede ele alarak, temelinde evrensellik ve toplumsallık olan bilim anlayışı geleneğini önemsiyor ve sahipleniyoruz. Bu bağlamda, II. İstanbul Arkeoloji Ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu’nu bu geleneğe adıyoruz.

Bu sempozyum; İstanbul Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrencileri tarafından, Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi, Arkeologlar Derneği Genel Merkez, Aktüel Arkeoloji, Ege Yayınları, Homer Yayınları, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, TMMOB Mimarlar Odası desteğiyle düzenlenmiştir.

Bilimsel anlamda zengin olduğu kadar, toplumsal olan, mesleki sorunların da konuşulup tartışıldığı sempozyumumuza katkılarını sunmuş kurum, kuruluş ve kişilere teşekkür ediyor, katılılan herkese hoş geldiniz diyoruz.

Saygılarımızla...

Sempozyum Düzenleme Kurulu

İletişim Bilgileri:

- İnternet sitesi:

<http://www.sempozyumistanbul.wordpress.com/>

- E-Posta:

istanbulsempozyum2014@gmail.com

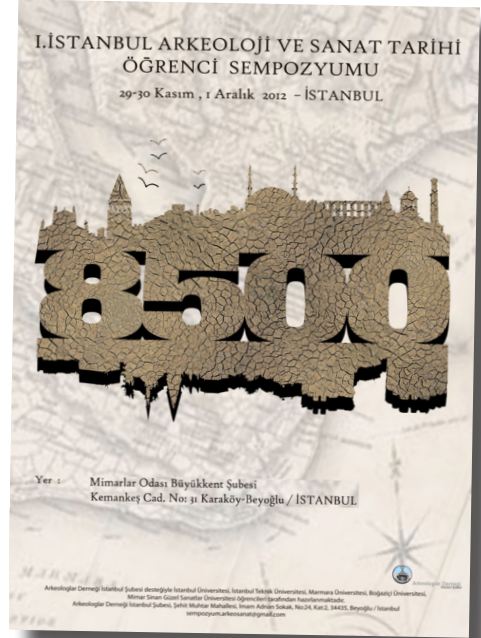
- Adres:

Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi, Şehit Muhtar Mahallesi, İmam Adnan Sokak, No. 24, K.2, 34435 Beyoğlu – İstanbul

29-30 Kasım - 1 Aralık 2012 tarihleri arasında düzenlenen 1. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Sempozyumu Değerlendirme Bildirisi

Birincisi düzenlenen İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Sempozyumu Mimarlar Odası Büyükkent Şubesi'nde yoğun bir katılımı gerçekleştirilmiştir. İstanbul'da eğitim gören Arkeoloji ve Sanat Tarihi öğrencilerinin Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi ile ortaklaşa gerçekleştirdiği sempozyumun ilk günü olan 29 Kasım'da daha çok yüksek lisans, doktora tez çalışmalarının sunumu ile başlamış; lisans öğrencilerinin hazırlamış olduğu sunumlarla devam etmiştir. Sunumlar da tarih öncesi dönemden Osmanlı dönemine kadar geçen süreçte insanlığın ortak kültürel geçmişi bilimsel bir çerçeveye ile ele alınmıştır. İstanbul ve Anadolu coğrafyasında yapılan birçok kazı tanıtılmış, bilimsel bir paylaşım ortamı yaratılmıştır. Öğrencilerin kazılarda edindiği deneyimler diğer katılımcılar ile paylaşılmıştır. Birinci günün sonunda öğrenciler kazılarda yaşadıkları sorunları dile getirmiş, bu sorunların tartışılabileceği bir platform önerisinde bulunmuştur. Sempozyumun ikinci günü olan 30 Kasım'da ise kültürel miras yönetimi kapsamında kent arkeolojisi ve İstanbul araştırmaları, sempozyumun önemli diğer gündemleri arasındaydı. Bu kapsamda İstanbul'da son yıllarda yoğunlaşan kentsel dönüşüm faaliyetleri ile arkeolojinin ilişkisi sorgulanmıştır. İstanbul içerisinde İstanbul Arkeoloji Müzeleri tarafından yürütülen kurtarma kazıları, İstanbul Tarihöncesi Araştırmaları projesi, Yoros Kalesi kazısı olumlu tartışmalara konu olmuşken, sur içerisindeki yapılaşma ve Yarımburgaz Mağarası'nın tahribat süreci eleştirel tutumlarla ele alınmıştır. Buradan yola çıkılarak öğrencilerin dikkati bu çalışmalara çekilmesi hedeflenmiştir. Sempozyumun son günü olan 1 Aralık 2012 tarihinde, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin resmi izni ile gerçekleştirilmesi planlanan Yenikapı arkeolojik kazı gezisi kötü hava koşulları nedeniyle iptal edilmiştir. Sempozyumun gerçekleştiği tarihlerde üniversitelerin ilgili bölümlerindeki öğretim üyeleri derslerini

erteleyerek öğrencilerin sempozyuma katılmalarına olanak sağlamış, bu da sempozyuma olumlu şekilde yansımıştır. Öğrencilerin kendi aralarında bilgi paylaşımı, mesleki sorunlar ve çözüm önerileri, bunun yanında İstanbul gündemiyle bir araya gelişleri devam ettirmesi ve 2. sinin sempozyum çalışma ekibi genişletilerek yeni üniversitelerin de katılımıyla 2014 yılı içerisinde düzenlenmesi planlanmıştır. Arkeolojinin toplumsallaştırması tartışmasının da gündemler arasına alınması 2014 yılı için yeni bir gündem olmuştur. Yoğun emek harcayarak oluşturduğumuz bu platforma güç verip sürekli hale getirmek için hazırlamış olduğumuz bu programa katılımcı, organizatör olarak veya sunumlarınızla dâhil olmanız dileğiyle.

Sempozyum Düzenleme Kurulu

11. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu

Ulaş Arslan, Karabük Üniversitesi Arkeoloji Bölümü

1- Yaşamını Arkeolojiye Adamış Bir Bilim Kadını: Halet Çambel

Arkeolojinin duayeni Prof. Dr. Halet Çambel. Arkeolojiye kattıkları ile Türkiye ve Dünya da büyük ses getirmiştir. Özellikle Karetepe kazısı Hocamızın en parlak ve en yoğun dönemidir. Yaşamının her döneminde arkeolojiye ve eğitime önem vermiştir. Karetepe civarındaki iki köyde eğitim için çaba göstermiştir, hatta erkekleri ve kadınları için bir iş sahası bile oluşturmuştur.

Üniversiteye başlamadan sanat tarihi öğretmenin etkili anlatımı ve İstanbul'un tarihi mekânlarına düzenlediği geziler lise yıllarında onu derinden etkiledi. Bu arada eskrim sporunda ustalaştı ve ardından Paris Sorbonne Üniversitesi'nde arkeoloji okudu. Bu arada bilimin yanında sporla da ilgilenen Halet Çambel eskrim dalında olimpiyatlara katıldı ve Türkiye'yi ilk Türk Kadın Sporcu olarak temsil etti.

Prof. Dr. Halet Çambel Günümüzün Osmanlı'nın Kadirli ilçesinde bulunan Karetepe bölgesindeki Hitit eserlerini incelemek için Arkeolog Bossert ile birlikte çıktıkları gezide Karetepe bölgesindeki kalıntılara ulaşmaları kariyerinde belirleyici olmuştur. Araştırma ekibi, Hitit hiyeroglifleri ve Fenike yazısının bir arada kullanıldığını görmüş ve Hocamız Fenike yazısını tercüme edilebildiği için, bu keşif Hitit hiyerogliflerinin nihai çözümü olmuştur. Günümüzde açık hava müzesi olarak kullanılan Karetepe'de baştan sona kadar Halet Hoca'nın izlerini görüyoruz.

Yaşamında birçok zorluklarla başa çıkan Halet Çambel 1960 darbesi sonrası Almanya'da Saarbrücken Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi olarak çalıştı. Türkiye'ye döndükten sonra İstanbul Üniversitesi'ndeki görevine döndü ve Prehistorya Kürsüsü'nü kurdu.

Bilimime ve yaşama dair pek çok tecrübesi olan Hocamız 2005 yılında Hollanda devletinin kültür ve kalkınmaya hizmet edenlere verdiği Prens Claus Ödülü'nün sahibi oldu. 2010 yılında da kendisine T.C. Kültür Bakanlığı tarafından Kültür ve Sanat Büyük Ödülü verildi. 98 Yaşında olan Prof. Dr. Halet Çambel 12 Ocak 2014 tarihinde hayata gözlerini yumdu.

Melis Uzudurum, İstanbul Üniversitesi Prehistorya Bölümü

2- Geçmişin Dokümantasyonu: Lara Croft'tan farkım ne?

Arkeologlar çalışılan dönem her ne ise insanların yaşam örüntülerini kurgulamak, örgütlenme biçimlerini anlamak, toplulukları bireyler bazında çözümlemek için çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. "Kazı yapmak" biricik olmamakla birlikte bu araştırma yöntemlerindedir, "belgeleme sistemleri" ise onun vazgeçilmezi. Söz konusu dönem tarihöncesi gibi yazının henüz hayata girmediği bir zaman dilimi olduğunda geçmişten günümüze bilgi akışının sağlanması, verinin organize edilmesi hayli güçleşir. Günümüzde tarihöncesi arkeolojisi toplulukların ön plana çıkan çarpıcı karakterlerini, "ilk" ve "en"lerini araştırmanın ötesinde, karakter rollerini, davranış ayrıntılarını da anlama çabasıdır. Değişen yaklaşımlar, fikrîsel dönüşümler çerçevesinde yeniden inşa edilen yöntem ve kuram, kağıt işlerinin detaylanmasına gebecebilir. Post-Süreçsel fikir akımının mensubu "sistem" her bir binanın, alanın, yapı ögesinin, gömütün ve onlara ait birimlerin, buluntuların, örneklerin, avuç içi kadar toprağın ayrı ayrı numaralandırılması, birbirleriyle ilişkilendirilmesini, tip, renk, derinlik, koordinat, tabaka, evre, boyut, bağlam ilişkisi gibi bilgi ve açıklamaları içeren boşlukların birer birer doldurulmasını gerekli kılar. Küçük bir dikkatsizlik, ekleme, çıkartma zincirleme trafik kazası gibidir, etiketler, formlar, listeler, çizimler, tablolar, matrisler kağıt üzerinde ve bilgisayar ortamında güncellenmeyi bekler. Üstelik zaman dar, program yoğundur. Bu esnada detay boğulma tehlikesi yaratabilir, sözcüklerin, sayıların arasına hapsolmek, klasörlerin içinde kaybolmak mümkündür. Sonuçta malanın yerini alan kalem-klavve ikilisi arkeolojiyi kısa soluklu bir kültüfete dönüştürebilir. Bu farkındalıkla hareketle veriyi kaydetme sırasına oluşan algının esasında bilgi edinimi ve yorumlama sürecine nasıl katkı sağladığı, "sayılarla ilişki kuran arkeologun" "sayısal veriler arasında sıkışan bilgi"ye tercih edilmesindeki nedenleri, önemleri üzerinde durulacaktır.

Sera Yelözer, İstanbul Üniversitesi Prehistorya Bölümü

3- "Malanın Ucu"ndan "Masanın Başı"na Kadınlar: Arkeolojik Bilgi Üretimi ve Feminist Arkeoloji

Tarih öncesinden günümüze yaşam biçimlerini ve toplumları inceleyen alanlar olarak tarih, antropoloji, arkeoloji gibi disiplinleri şekillendiren eril önyargılar, özelden arkeolojinin uygulanış biçimlerinden ve alan çalışması pratiklerinden başlayarak, arkeolojik bilgi üretimine ve akademiye var olabilemeye dek karşılaşılan ve Türkiye arkeolojisinde istisnai diyebileceğimiz çalışmalar haricinde neredeyse hiç değinilmemiş olan bir problem olarak öntümüzde durmaktadır. Söz konusu sorunsal bir "bilimsel sorunsal" olarak görülmemektedir; günümüz Türkiye arkeolojisinin teori ve politik bağlam ile alan sorunlu ilişkisi -veya ilişkisizliği- eril önyargılar ile kurulu arkeoloji disiplininin pekiştiricilerindedir.

Bu bildiriye amacımız, feminist perspektif ile örülmüş bir arkeolojik teorinin getirebileceği açılımları bir tartışma konusu haline getirmektedir.

Eril önyarguların arkeolojik bulgu ve veriyi karşıtlıklardan beslenen bir yaklaşım ile yorumlaması ve geçmişi dair bilgi üretiminin bu önyargularla örülmüş olmasının karşısında feminist teori arkeolojiyi politikleştirecek; aynı zamanda da toplumsallaştıracaktır. Bu çerçevede yürütülen tartışmalara dair literatür oldukça geniş olmakla birlikte, Türkiye arkeolojisinin kendi bağlamından doğan bu tür sorunlar neredeyse hiç tartışılmamaktadır. Sorunsalın bir başka nedeni kültür tarihçiliği kuskacındaki çizgisel geçmişi algıdır. Araştırmacılar farklı kültürlerden kadınların farklı deneyimlerini evrensel bir model içerisinde dogmatik bir Kadın Tarihi perspektifiyle ele alarak farklılıkları açıklamak için basitçe erkekler ile kadınlar arasındaki karşılaştırmalardan beslenen dikotomilere eleştiri getirememekle Feminist Arkeoloji ihtiyacını pekiştirmişlerdir.

Ian Hodder, arkeoloğun eleştirel ve sorgulayıcı yaklaşımının, elindeki malın toprağa değiştiği andan itibaren temas ettiği tüm arkeolojik bulguları tercüme etmedeki etkisini “yorum malının ucundadır” sözüyle açıklar. Bu bağlamda arkeolojik veriyi okurken ve onu toplumsal dile tercüme ederken eril önyargulardan sıyrılmamanın yolunun, veriye ulaşma sürecinden onu yorumlama sürecine dek feminist teoriden beslenen bir arkeoloji anlayışından geçtiğini ortaya koymayı amaçlamaktayız.

Gizem Mater, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi Bölümü

4- Larisa (Buruncuk) Kazıları: Tarihçe, Bürokrasi ve Mimari Buluntulara İlişkin Bilgiler

Bir Antik Yunan yerleşimi olan Larisa (Buruncuk) ile ilgili çalışmalar hem Osmanlı hem de Cumhuriyet dönemlerini ilgilendirmektedir. Kazılar 1902’de İsviçre-Alman ortak bilimsel girişimi olarak başlamış, ana motivasyonu “Doğu Yunan sanatının kökenini ortaya koymak” olarak tanımlanmıştır. Çalışmalar 1932, 33 ve 34’teki üç seferle sona ermiştir. Başbakanlık Osmanlı ve Cumhuriyet Arşivleri ile İstanbul Arkeoloji Müzeleri Belge Arşivi’nde, Larisa kazı ve araştırma sürecinin birçok aşamasına ilişkin belgeler korunmaktadır. Bunların arasında, her yıl tekrarlanan kazı izinleri, kazı komiserlerinin ayrıntılı raporları, eserler üzerinde yapılacak incelemeler için talep edilen izinler, eserlerin nakilleri için gerekenler ve özel mektuplaşmalar bulunmaktadır. Arşivlerin sağladığı bilgiler ışığında yaklaşık kırk yıllık kazı ve araştırma süreci yeniden kurgulanabilmekte, Osmanlı İmparatorluğu ile Türkiye Cumhuriyeti’nin arkeolojik çalışmalara ve eserlere bakışı gözlemlenebilmektedir.

Ertunç Denктаş, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Tarihi Bölümü

5- Larisa (Buruncuk) Akropolünü Çevreleyen Geç Arkaik Surlar

Gediz (Hermos) nehrine hakim geniş bir plato üzerinde kurulmuş olan Larisa antik kenti İ.Ö. 7. ve 4. yüzyıllar arasına tarihlendirilen kalıntılarıyla Arkaik-Klasik Yunan sanatı ve mimarisine dair önemli verileri barındırmaktadır. İ.Ö. 6 yüzyılda inşa edilen geç Arkaik sur hattı, bir tapınağı ve mutlak bir yöneticiye (tiran?) ait temsili yapıları ve işlev yapılarını içeren akropol alanını çevrelemektedir.

1902 ve 1932-34 yılları arasında İsviçreli-Alman ekipler tarafından gerçekleştirilen kazıların verileri ışığında sur hattının biçimlenişi/tasarlanması ve konstrüksiyonuna dair birçok bilgi elde edilebilmektedir. Sekiz adet kare planlı kule ve “Bollwerk” olarak adlandırılan bir tahkimat yapısından oluşan sur hattı dış yüzeyleri özenle işlenmiş gri-mavi ve kırmızı-kahverengi andezit taşından çokgen duvar örgüsüne sahiptir. Özenli duvar işçiliğinin yanı sıra “Kule I” ile “Bollwerk”de günümüze kadar ulaşabilmiş dekoratif yüzeylere sahip yatay hatların varlığı da bu duvarın kuzey Ege’de İ.Ö. 6 yüzyıla tarihlendirilen surat içinde özel bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmayla Larisa’nın Geç Arkaik Dönem sur hattı, arkeoloji ve mimarlık tarihi alanlarında savunma yapıları konusunda oluşan bilgi birikimi uyarınca yeniden ele alınmaktadır. 2010 yılından bu yana Prof. Dr. Turgut Saner’in (İTÜ) yürütücülüğünde Larisa’da gerçekleştirilen yüzey araştırmasının sonuçları da değerlendirilmektedir. Topografya ve yerleşme ile ilişkisi, mutlak yönetici çevresinin temsiliyeti ve savunmasında oynadığı rol, kuleleri ve kapıları aracılığıyla biçimlenişi, duvar örgüsü ve kullanılan malzemenin niteliği, uygulanan yapı tekniği çalışmanın eğildiği odak konular arasındadır.

Kübra Gür, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü

6- Marmaris-Hıdırlık Liman Yapısı Özelinde Antik Liman Yapıları

Marmaris’in Bozburun Yarımadası ve yakın çevresi uzun yıllar arkeolojik açıdan bakir bir alan olarak korunarak günümüze ulaşmıştır. Bölgeyle ilgili ayrıntılı arkeoloji çalışmaları özellikle son 20 yılda artmaya başlamıştır. Bu çalışmada, bölgenin son dönem çalışmalarında tespit edilmiş Söğüt Körfezi’nde Hıdırlık

11. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu

diye bilinen yöredeki küçük bir liman yapısıdır. Hıdırlık liman yapısının bulunduğu bölgenin arkeolojik değerlendirilmesinde, Hıdırlık'ın küçük bir liman olmasına rağmen yakınındaki yerleşim ve kutsal alanla birlikte farklı bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Hıdırlık liman yapısının mimarisi genel ve detay özellikleriyle ayrıntılı olarak incelendiğinde bu farklılık ön plana çıkmıştır.

Çalışma başlığındaki Hıdırlık liman yapısı özelinde incelenen antik dönem limanları ve liman yapıları bugüne kadar tespit edilmiş örneklerle formal ve işlevsel açıdan değerlendirilmeye çalışılmıştır. Limanların çok çeşitli kullanıcı profilleri mimari düzenlemelerine de yansımıştır. Birbirinden farklı işleve ve forma sahip yapılar stoğu bulunan limanları, arkeolojinin bir kolu olan sualtı çalışmalarıyla birlikte incelenmektedir. Bu çalışmalarda tespit edilen buluntular, antik dönem deniz ticareti başta olmak üzere, gemi yapım teknolojilerinden liman mimarisi gelişimine kadar birçok konuda önemli veriler sunmaktadır. Genellikle elde edilen veriler kısıtlı olduğu için liman araştırmalarında yapılan yorumların geniş bir yelpazeye sahip olması çok önemlidir. Hıdırlık limanı araştırması da bu yelpazeyi genişletecek yeni bir liman yapısının incelenmesine olanak sağlamıştır.

Hıdırlık liman yapısının bir liman yapısı olarak nasıl kullanıldığı çalışmanın temel sorusu olmuştur. Bilinen liman yapılarıyla yapılan özel karşılaştırmalarla, hem işlev hem de form açısından değerlendirilerek bu sorunun cevabı aranmıştır. Bölgedeki yeri de bu değerlendirmenin önemli unsurlarından biri olmuştur.

Ali Öztürk, İstanbul Üniversitesi Antropoloji Bölümü

7- Türkiye'deki Kazı Çalışmalarında Veri Tabanı Uygulamalarına Genel Bir Bakış ve Adramytteion Antik Kenti Örneği

Kazı çalışmalarının en önemli hususlarından biri yapılan çalışmaların ve ortaya çıkarılan verilerin doğru ve sistemli bir şekilde kayıt altına alınmasıdır. Dünyada ve ülkemizde yapılan birçok çalışmada da oluşturulan farklı veri tabanı uygulamaları sayesinde de kazı çalışmalarına bu anlamda disiplinler arası bir katkı sunulmaktadır. Bu tarz çalışmaların bir örneği de Adramytteion Antik Kenti Kazı ve Onarım Çalışmaları'nda yapılmaktadır. Adını verdiği Edremit Körfezi'nin (Adramytenos Sinus) doğu kıyısında yer alan ve günümüz Balıkesir İli, Burhaniye İlçesi, merkeze bağlı Ören Mahallesi'nde konumlanan Adramytteion Antik Kenti, kuzeyde Kaz (İda), güneyde Madra (Pindasos) Dağları ile sınırlı olan bir havzada yer almaktadır. 2012 yılında Yrd. Doç. Dr. H. Murat ÖZGEN bilimsel başkanlığında yeniden başlanan kazı ve onarım çalışmaları çerçevesinde yapılan çalışmalarda ortaya çıkan her türlü arkeolojik verilerin sistemli bir şekilde kayıt altına alınabilmesi için bir veri tabanı ihtiyacı doğmuş ve 2012 yılından itibaren bu veri tabanının yapılandırılması çalışmalarına da başlanmıştır. 2013 yılı içerisinde yapılandırılan sisteme, arazi formları, kasa (buluntu) kayıt formları, restorasyon ve konservasyon formları, mezar kayıt formları, sikke ve yazıt kayıt formlarıyla birlikte görsel ve çizimler de veri tabanına dahil edilmiştir. Bunun yanı sıra veri tabanı dijital bir kütüphaneye ve kazı başvurularının da alındığı bir sistem olarak kullanımını sürdürmektedir. İnternet ortamından (www.adramytteion.org) şifreyle ulaşım sağlanmakta olup, böylelikle birçok husus için olduğu üzere herhangi bir tabaka veya buluntu durumuna dair detaylı sorgulamalar rahatlıkla yapılabilmekte, araştırmacılara kolaylık sağlamaktadır. Bu sunumla birlikte Adramytteion Kazı ve Onarım Çalışmaları'nda kullanılan veri tabanı detaylıca anlatılacak olup Türkiye'deki diğer benzer uygulamalarla ilgili genel bir bilgi verilip, bu kapsamdaki uygulamaların kazı çalışmalarına olan katkısı ve gerekliliği üzerinde durulacaktır.

Nisan Lordoğlu, İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü

8- Antik Kaynaklar ve Arkeolojik Buluntular Işığında Boğaz'ın İki Yakası: Byzantion ve Kalkhedon

Büyük Kolonizasyon Dönemi'nde (MÖ. 750-550) Megara'dan gelen kolonistler, boğazın Asya kıtasında Kalkhedon kentini, kentin kurulumundan kısa bir süre sonra da Avrupa kıtasında Byzantion kentini kurmuşlardır. Kalkhedon Kenti'nin Byzantion Kenti'nden önce kurulmasında çeşitli faktörlerin rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Yapılan arkeolojik kazılarda ele geçen buluntular ile antik kaynakların verdikleri bilgiler karşılaştırıldığında, Byzantion ve Kalkhedon kentlerinin günümüze ulaşmayan yapılarının lokalizasyonları hakkında az da olsa fikir yürütebilmek mümkün olmuştur. Her iki Yunan kenti de, boğaza olan konumlarından ötürü Klasik, Hellenistik ve Roma Dönemleri'nde stratejik öneme sahip olmuşlardır. Özellikle Karadeniz ve Ege ticareti içerisinde Byzantion ve Kalkhedon kentlerinin müttefikliği Atina, Sparta gibi daha büyük kentler için de önem arz etmiştir. Antik kaynakların bahsetmiş olduğu çok sayıda liman ve arkeolojik kazılarda ele geçen buluntular her iki kentin de Karadeniz ve Ege ticaretinde kilit nokta olduklarını desteklemektedir.

Bu çalışmada, modern İstanbul kentinin sınırları içinde yer alan iki önemli antik kent, Kalkhedon ve Byzantion'un birer 'polis' olarak kuruluşları, antik kaynaklar ve arkeolojik buluntulardan yararlanarak antik şehircilik açısından gelişimleri Roma İmparatorluk Dönemi'ne kadar olan süre içerisinde incelenmiştir.

Ekin Dalbulak, İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü

9- Geç Antik Devir'den Günümüze İstanbul'un Değerleri: Septimius Severus'tan Büyük Constantinus'a Hippodrom'un Arkeolojik Eserleri

Bu araştırmanın amacı günümüzde yerli ve yabancı turistlerin uğrak noktası olan Sultanahmet Meydanı'na geç antik devirden bir bakış sunabilmektir. Günümüzde pek kalıntısını görmemiz mümkün olmadığı Hippodrom'un, Roma ve Erken Bizans Dönemlerinde 'yaşayan' haliyle gözler önüne sermek ve bir fikir oluşturabilmek amacıyla orijinal ve modern kaynaklara incelenerek meydana gelen bu araştırma daha çok arkeolojik eserlere odaklanmıştır. Kuşkusuz Hippodrom hakkında yapılan çalışmalar gerek tarihi açıdan, gerekse mimari açıdan çok sayıda mevcuttur. Benim bu bildiride daha çok üzerinde duracağım bölüm ise orijinal eserlerin tarihteki yolculuğu üzerine olacaktır.

Hippodrom hepinizin bildiği gibi "at yolu" ya da "at meydanı" anlamına gelse de at yarışlarının yanı sıra; kentin toplanma, eğlence ve spor merkezi olarak araba yarışlarına, dans gösterilerine, vahşi hayvanlarla yapılan gösterilere ev sahipliği yapmıştır. Günümüze çok az kalıntıları kalan bu ünlü meydanın, Roma devrinde önemli yapılar ve abideler ile çevrelendiğini pek çok kaynaktan öğrenmekteyiz. Roma İmparatoru Septimius Severus'un MS 2. yüzyıl sonlarına doğru stadion olarak öngörüp inşa ettiği Hippodrom, Büyük Constantinus döneminde Roma'daki Circus Maximus örnek alınarak genişletilmiştir. Hippodrom'u ikiye ayıran spina ve Hippodrom'un güney ucundaki spendone pek çok anıt ve heykelle süslenmişti. Bunlardan bazıları; Aslanla gürleşen adam, can çekişen boğa, Lysippos'un Herakles'i, Azgın At, Yılanı Kaldıran Kartal, İmparator Gratianus, Valens, Theodosius Heykelleri idi. Günümüzdeki Ayasofya ile Sultanahmet Camii arasında yer alan Augusteion ile Hippodrom arasında Milerium Zafer Takı; Roma'ya kadar uzanan "Via Egnatia" yolunun başlangıcı ve ilk kilometre taşıydı. Dolayısıyla Hippodrom, pek çok etkinliğin sahne aldığı bir meydan olmasının ötesinde; Doğu Roma İmparatorluğu'nun önemli bir siyasi ve kültürel merkezi haline gelmesi kaçınılmazdı...

Dicle Kaya, İstanbul Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü

10- Roma İmparatorluk Dönemi'nde Fırat Kıyısındaki Yerleşimler ve Roma'nın Doğu Sınır Politikası

Roma İmparatorluk Dönemi'nde Fırat Kıyısındaki Yerleşimler ve Roma'nın Doğu Sınır Politikası Roma İmparatorluğu'nun yaklaşık MÖ. 1. yüzyıl ile MS 3. yüzyıl arasında doğuda Persler, Parthlar ve Sasaniler ile olan askeri münasebetini anlatılacaktır. Roma İmparatorluğu'nun hem doğal hem askeri sınırını oluşturan Fırat Nehri, kıyı şeridi boyunca bir çok Roma Dönemi yerleşime ev sahipliği yapmıştır. Bu yerleşimlerin önemli bir kısmı, lejyonların uzun süreli konuşlanmaları için elverişli hale getirilmiştir, ya da buna yönelik yeni bir alan tahsis edilmiştir. Doğu'daki garnizonları, Batı sınırdakilerden ayrıran özellikler ise, imparatorluğun sınır ve askeri politikasını oluşturmaktadır. Bunların irdelenmesi, askeri tarih ve arkeoloji açısından oldukça önemlidir.

Ali Hamza Demirtaş, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Arkeoloji Bölümü

11- Arkaik Çağ Felsefesi'nde Doğu Etkileri

Arkaik çağ dünya üzerinde sınırların tam olarak belirginleşmediği bir çağdır. Doğu ve Batı arasında çok keskin bir ayrım henüz yoktur ve "felsefenin altın çağı" olarak adlandırılan Klasik Çağ'a kadar yani Sokrates ve Platon'ların çağına kadar Doğu ve Batı'dan yani iki blokdan söz etmek belki çok da doğru değildir. Henüz bloklaşmamış ve aralarında sıkı ticari bağlar olan, haliyle birbirlerinden etkilenen Yunan, Mısır, Feni- ke uygarlıklarında düşünce oldukça çabuk yayılabilir. Yine de bu uygarlıklardan yalnızca birisi düşünceleri "mitos" aşamasından "logos" aşamasına geçirmiştir. Bunu yaparken Doğu kültürlerinden ve mitoslarından oldukça yararlanmışlardır. Arkaik Çağ'da felsefe Klasik Çağ'da olduğu kadar yatay bağlamda durağan değildir. Filozofların etkinlik alanları sürekli değişir. Miletos'tan Elea'ya Ephesos'a farklı görüşleri ortaya koyan filozoflar ortaya çıkar. Kimisi doğu düşüncelerinden etkilenmiş kimi ise etkilenmemiştir. Bu çalışmanın amacı özellikle felsefelerinde doğu etkileri görülen filozofları kapsar ve arkeolojik materyallerle desteklenip Arkaik Çağ'daki düşünce ve maddi kültür arasındaki bağlantıları göstermektir.

11. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu

Şerif Yaşar, Marmara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

12- Ezidilik ve Kadim Kent Laleş

Ezidilik Tanrı Azda'nın ve küllerinden yarattığı Melek Tavusun kutsal kabul edildiği bir şark dini. Felsefesini hümanist bir yapının oluşturduğu bu şark dini bu sebeple yüzyıllar boyu büyük kitlelere hitap eden diğer dinler tarafından hep soykırımı uğramıştır. Laleş kenti kutsal bir külliye ve etrafında koruyucu bir kasaba niteliğindedir. Amacımız bu hümanist şark dinini felsefesini ve kutsal mekanını insanlara tanıtmak.

Öncelikle Ezidilik'in kutsal kitabı Mushafa Reş (Kara Kitap) ve çeşitli kaynaklardan Ezidilik dininin felsefesine yer verilecektir. Ezidilik'in başlıca sembelleri hakkında bilgi verilecektir. Kutsal mekân Laleş hakkında görsel destekli dokümanlar eşliğinde sözlü bir değerlendire yapılarak Ezidilerin uğradığı soykırımlar anlatılacaktır.

Bu kadim şark dininin hümanist felsefesinin ve kutsal mekanının insanlarca tanınmasının yanında günümüzde ve tarihi süreçte uğradığı onlarca soykırımın dinleyicilere aktarılması amaçlanacaktır.

Ahmet Nazlı, İstanbul Üniversitesi Prehistorya Bölümü

13- Kültür Çatışmaları

Başta arkeoloji, sosyoloji, antropoloji vb. gibi bilimler yaptıkları bilimsel çalışmalarla insana ait buluntu, envanterlerden yola çıkarak insanın yaratmış olduğu kültür kavramını anlamaya ve yorumlamaya çalışmaktadır. Bu çalışmalar ışığında yola çıkarak insana yaşamının nasıl devam ettiğini anlamlandırmaktadır. Çünkü bu kalıntı ve envanterler insan yaşamından doğal çevresinden yani hayatına dair çoğu oluşumdan izler taşımaktadır.

Kültür, bir toplumun kimliğini oluşturur, onu diğer toplumlardan farklı kılar. Kültür, toplumun yaşayış ve düşüncesi tarzıdır.

Örneğin; ilk insanın mağara, kaya sığınağı ile başlayan yaşam alanı zamanla geçici yerleşmeler, köyler ve şimdiki şehirleşmenin temelini oluşturan yapılaşmayı gösterebiliriz.

Ancak günümüzde teknolojiyi kullanma adına bazı yerlerde (baraj, termik santral gibi) savaş vb. etkenlerle kültür katliamı yapılmaktadır.

Neden kültür katliamı: İnsanlar sahip oldukları bölgelerde sürgüne zorlanmaktadır. Bunun sonucunda yabancı olduğu yeni yerlere göç ettirilmektedir. Yeni yerleşimlerde hem var olan sisteme hem çalışma alanlarına hem de orada yaşayan insanların yaşam tarzlarına yabancılar. Bu göç, gelinen yerdeki habitata, var olan yerleşmelerin yok edilmesine yeni yerleşmede de saydığım nedenlerden dolayı kültür karmaşasına neden olmaktadır.

Bundan yola çıkarak bu bilimler eskiyi araştırırken yaşadığımız dönemde yok edilen kültürleri korunması adına ne yapılabiliriz.

Enes Faruk Kalay, İstanbul Üniversitesi Prehistorya Bölümü

14- Top Kavramı Üzerinden Prehistorik ve Antik Çağlarda Sosyal Yaşam

Arkeoloji biliminin en önemli unsurunun kazarak açığa çıkarılan maddi buluntuların işlevlerinin, mimari öğelerin planlarının anlaşılması vs... değil, bu açığa çıkarılan verilerin ışığında o dönem ki bireylerin gündelik yaşamda ki gülmüşmelerine sebep olan faaliyetlerini, boş vakitlerini nasıl değerlendirdiklerini anlamının önemine değineceğiz. Bugün bizlerinde sürekli ihtiyaç duyduğu gibi sosyal bir yaşama ihtiyaç olduğunu ve bunu nasıl sağladıklarına, tam anlamıyla bir bireyin, bir toplumun, gündelik yaşam formunu anlamının kazarken geçmişten geleceğe adeta kat çıkmanın önemine top oyunları sürecini ele alarak değineceğiz.

Elimizde bu konu ile ilgili Tarih Öncesi Arkeolojisine dair çokta bir veri bulunmasa da, bizler açığa çıkardıklarımız ile tarihi şekillendiren ve şekillendirecek olan bireyler olarak, araştırdığımız dönemin bireylerine bugünün toplumunda sosyal yaşamlarına yönelik araştırmalar ile daha fazla can verebiliriz. Bu sunumda bizlerin düşünce dünyasında, verilme istenen bu mesajı iletmek adına, akılda kalıcı, sevilen ve gündemin vazgeçilmez top oyunları ile bir kıvılcım oluşturabilmek adına meşin yuvarlağın gelişimini, yayılımını takip edeceğiz.

Tolga Erezer- Aysu Bütünay, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü- Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü

15- Arkeoloji ve Sanat Tarihi'nin Mesleki Sorunları ve Çözüm Önerileri

Sanat Tarihi ve Arkeoloji bölümlerinin istihdam sorunları, kontenjan fazlalığı, bölümlerde donanımlı eğitim verilememesi, çeşitli derslerin bazı bölümlerde eksikliği, çağımızın gerisinde olan eğitim anlayışı

ve buna bağlı tüm sorunların yanı sıra bu iki bölümün gerek sanal ortamda gerek gerçek hayatta mesleki sorunlarını dile getirmek ve bir çözüm aramak üzere yapılan mücadeleleri inceleyerek fikir alışverişinde bulunmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda sorunlara yönelik çözüm arayışlarına yer verilecektir. Bireysel, dernek, topluluk ve kulüpler olarak yapılan faaliyetler de aktarılacaktır.

Sedef Güngör, Karabük Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

16- Bir Sanat Tarihçisinin Mesleki Deneyim Kazanma Süreci ve Sonuçları

Sanat Tarihi Bölümü; Türkiye'de ve Dünyada üretilmiş sanat eserlerini kronolojik gelişme ve yöresel boyutlarıyla inceleyen elemanları yetiştirmek amacıyla eğitim veren bir bölümdür. Ve bu bölümden mezun olanlar; Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür Bakanlığına bağlı kuruluşlarda (müzeler, turizm kuruluşları) görev alabilirler. Orta düzeyde bir gelire, müzeler ve turizm kuruluşlarında görev alabildikleri gibi, öğretmenlik sertifikası alanlar, orta dereceli okullarda öğretmenlik yapabilirler. Veya üniversitede kalıp akademik kariyer de yapabilirler.

Sanat Tarihçisi unvanı alan kişinin; Güzel sanatlara ve sosyal bilimlere ilgili olması, uyarıcılar arasındaki farkları algılayabilmesi, analitik düşünme gücü yüksek kişiler olması gerekir.

Bu konuda akademik kariyer yapmış olan Yard.Doç.Dr Bülent Oral mesleki deneyim kazanma sürecine MEB'e bağlı bir lisede görev alarak başladığını belirtmiştir. Çalışma koşullarının getirdiği unsurlar sonucunda kendini akademik alanda geliştirmeye karar vermiştir.

Şöyle de örnekleme gerekir ise; Meslek hayatına yüzey araştırmaları yaparak başlayan sanat tarihçisi; öncelikle açık havada çalışmayı göze alması gerekir, ekip çalışmasına yatkın olması gerekir. Ve kişi çalışma süreci boyunca işinin getirdiği koşullarda çalışıp çalışmayacağını ve bireysel mi toplu çalışmalarda mı daha başarılı olduğunu öğrenecek ve tecrübe kazanacaktır.

Böyle bir deneyim kazanma süreci sonunda kişi mesleğin getirdiği unsurları, iyi ve kötü yanlarını ve gelişme sürecini daha iyi kavrayacak ve alanında daha başarılı olacaktır.

Zeynep Daştan, Anadolu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

17- Bir Sanat Yaratmak

Doğu Roma İmparatorluğu ya da bilinen adıyla Bizans İmparatorluğu 4. yüzyılda Hristiyan dinini resmi olarak kabul etmiştir. Bu yeni din erken dönem tasvirlerinde tanrı ve tanrıçaların yerini azize, İsa, Meryem konuları almış, bir gecede Hristiyan olmayan Pagan sanatçılar kendi algılayış ve yorumlamalarını erken Hristiyan sanatına da yansıtmışlardır. Neticede Hristiyanlığın kendi sanat anlayışı oluşmuştur. Duvar resimlerinden kabartmalara kadar her yerde karşımıza çıkan Pagan unsurlar yeri gelmiş bir vaftiz sahnesinde Oceanos olarak kendini göstermiş, yeri gelmiş karşımıza Orpheus olarak tasvir edilen İsa olarak çıkmıştır.

Sunum kapsamı dahilinde eski Pagan'dan yeni Hristiyanlığa geçen bu yorumlar ve kişileştirmeye yönelik arayışlar örneklemeler ve görseller eşliğinde incelenecektir.

Merve Karakurt, Marmara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

18- İkonoklazm Dönemi Sonrası Tasvirler Bağlamında Ayasofya Mozaikleri Örneği

Bu bildiriye, İkonoklazm Dönemi'nden bahsedip, Ayasofya'nın İkonoklazm Dönemi sonrasında yapılan iki tane eşsiz mozaik örneğinden bahsedilecektir. İkonoklazmanın tanımı ve döneminden bahsedilerek, tasvir kırıcı dönemde bazı mozaiklerin değiştirildiğine ve İkonoklazmanın bitmesiyle yapılan mozaiklerden bahsedilecektir. İkonoklazma Dönemi'nin tasvirlere verdiği zarardan fakat dönemin kapanmasıyla da eşsiz örnekler yer verilecek ve bu bağlamda Ayasofya mozaik örnekleri betimlenecektir.

Hazal Orgun, Marmara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

19- Modern Sanat Nesnelere Popüler Kültür Ürünleri Üzerindeki Etkisi:

Munch-Çiğlık Örneği

Modern sanat nedir, modern sanat nesnesi nedir, popüler kültürle kast ettiğimiz nedir ve popüler kültür ürününü nedir sorularına cevap verilecektir.

Edvard Munch'a ait Çiğlık tablosu hakkında bilgilendirme yapılacak, tablonun alt metninden bahsedilecektir.

Ana konuda karşımıza çıkacak kavram ve nesnelere açıklığa kavuştuktan sonra, öncelikle modern sanat üretimlerinin ne kadar, ne şekilde ve nasıl popüler kültürü etkilediği hakkında genel çıkarım ve sonuçlar aktarılacaktır. Daha sonra Çiğlık tablosu özelinde bahsedilen bu durumlar görsel materyaller, alıntılarla da desteklenerek detaylandırılacaktır.

11. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu

Arda Göldoğan, Anadolu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

20- Amorium: Bir Ortaçağ Kenti

Antik dönemden başlayarak Bizans'ın en önemli askeri ve dini şehirlerinden biri haline gelmiş ve sonrasında Türk döneminde de yerleşime sahip olmuş olan Amorium'da 1987 yılında Oxford Üniversitesi'nden Prof.Dr. R.M. Harrison idaresinde arkeolojik kazılara başlanmıştır. 1993-2013 yılları arasında New York Metropolitan Sanat Müzesi'nden Dr. Chris Lightfoot başkanlığında kazılar devam etmiş olup, 2013 yılı itibariyle Anadolu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr. Zeliha Demirel Gökalp tarafından sürdürülmektedir.

Çalışmada kent dokusunda yer alan yapı stokları tanıtılacaktır. Kent Aşağı Şehir ve Yukarı Şehir olmak üzere 2 bölümden oluşmaktadır.2012 yılına kadar yapılan çalışmalarda Aşağı şehirde tespit edilmiş olan yapılardan ağırlıklı olarak bahsedilecektir.

Adil Yılmaz, Gazi Üniversitesi Arkeoloji Bölümü

21- Erken Dönem Balbal Formlu Heykeller (Tebriz)

Genelde Orta Asya Türk Kültürüyle ilgili olduğu bilinen ve bu dönemle ilgili olarak çalışılan, Türkiye'de yanlış olarak Balbal adıyla bilinen ve mezar kültürüyle ilgili olan heykeltraşık eserleri, Moğolistan'dan Macaristan'a kadar uzanan Asya bozkırlarında yaygın olarak görülmektedir. Bu yaygınlığına rağmen, bu formun bölgedeki erken örnekleri MS 5. yüzyıldan öteye geçmemektedir. Bu çalışmamızda, "balbal" adı verilen eserlerin ikonografik anlatımlarından yola çıkılarak özellikle Kafkasya ve İran coğrafyasındaki erken dönem benzerleri anlatılacak ve bu eserlerin kimler tarafından yapılmış olabilecekleri hakkında genel bazı değerlendirmelerde bulunulacaktır. Çalışmamızın ana konusu olan ve İran'ın Tebriz şehri arkeoloji müzesinde sergilenmekte olan eserlerin kendi içlerinde sınıflandırmaya gidilerek, üzerlerindeki motiflerden yola çıkılarak tarihlendirilmeleri ve hangi kültürle bağlantılı olduğuna değinilecek, bu minvalde de Eskiçağ Anadolu tarihiyle olan bağlantıları da açıklanacaktır.

Anılcan Sıçrayık, Kubilay Arpacı, Marmara Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

22- Bostancıbaşı Köprüsü

Köprüler, aralarında su, çukur, arazi ve yol gibi engeller bulunan iki yakayı birbirine erdirmek için yapılan yapılar olarak tanımlanmaktadır. Türkler'de Tirmiz'de Ceyhun (amu derya) nehri üzerinde yer alan Gazneliler'den kalma bir köprü ile Semerkant'da Zereşan köprüleri Türk köprü mimarisinin en eski örneklerindedir. Anadolu'nun Türk yurdu olması için başlayan imar faaliyetlerinin başında yer alan köprü inşaatı; Beylikler döneminden başlayarak Selçuklu dönemi ile devam etmiştir. Osmanlılar da hakim oldukları bölgelerde orduların stratejik, halkın ekonomik ve sosyal ulaşım ihtiyaçlarını sağlamak amacı ile birçok köprü meydana getirmişlerdir. Osmanlı döneminde Bağdat kervan yolu üzerinde başkente yakınlığı dolayısıyla önemli bir konak yeri olan Bostancı'da bir karakol, namazgah ve çeşme vardı. (Bostancıbaşı Derbendi Menzili). Bostancıbaşı Derbendi Menzili'nin en önemli yapılarından biri de Çamaşırıcı/Bostancı Deresi üzerindeki Bostancıbaşı Köprüsüdür. Tarih boyunca İstanbul'un Anadolu yakasındaki şehir sınırını teşkil eden köprü bu bildirinin ana konusudur.

Aynur Işık, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü

23- Arkeolojik Alanlarda Mimari Tasarım Denemeleri

Koruma kavramı ve anlayışı ilk olarak 19. Yy'n sonlarında çıkmış olsa da, günümüzdeki anlamıyla 20. Yy'n son çeyreğinden itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Bu sebeple de arkeolojik alanların yerinde korunması ihtiyacına cevap verecek mimari tasarım ihtiyacı da doğmuştur. Aslında arkeolojik alanların korunmasındaki ilk yapı elemanlarına baktığımızda bunların birer saçak ya da örtü olduğunu görürüz. Yalnız yıllar içinde de arkeolojik alanların korunmasına, sergilenmesine, kazı çalışmalarının farklı iklim koşullarında da devam etmesine olanak sağlayacak yapılar yapılmaya, son yıllarda da mimari tasarımda önemli bir yer elde etmeye başlamıştır. Arkeolojik alanı korumaya yönelik tasarlanan yapılar aslında başlı başına birer tasarım ögesidir.

Bu çalışmada da arkeolojik alanlarda tasarlanmış mimari yapılardan örnekler olacak ve bu alanlarda yapılacak yapıların tasarım esaslarına değinilecektir.

Saadet Tuğçe Tezer, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir Bölge Planlama

24- Yenikapı Kentsel Dönüşüm Projesi'nin 'Kaybedilen Değerler' Bağlamında İncelenmesi; Bir Çözüm Önerisi Olarak Alan Yönetimi Planı'nın Tartışılması

Yakın dönem arkeolojik çalışmaları arasında dünya ölçeğinde büyük bir merak ve heyecan uyandırmış olan "Yenikapı kazıları", İstanbul'un Tarihi Yarımada'sının güney kesiminde gerçekleştirilmiştir. Şehir planlama, mimarlık, tarih, arkeoloji ve daha pek çok bilim alanının sayısız çalışma ürettiği İstanbul'un tarihsel açıdan taşıdığı eşsiz potansiyel ve bu bağlamda sahip olduğu özgün değer, bir olgu olarak kabul görmektedir. Nitelikli sivil mimarlık örnekleri, önemli tarihi kamu yapıları, arkeolojik açıdan nitelikli alanlar, doğal yapı niteliği ile yeterince korunamadığı eleştirileri ile Yenikapı, son dönemde İstanbul planlama tartışmalarına sıkça konu olmaktadır.

Yenikapı Kentsel Yenileme Proje Alanı olarak adlandırılan ve bu çalışmaya konu olan alanda, Marmaraya ulaşım projesi kapsamında yapılan kazılar sırasında ortaya çıkan arkeolojik buluntular, uzun bir süredir planlama, tarih ve arkeoloji gündemini meşgul etmiştir.

Bizans Dönemi ve öncesinde Antik Dönem'e tarihlenen bir limana ait kalıntıların ortaya çıktığı kazılarda, ulusal ve uluslararası arkeoloji otoriteleri tarafından tavsiye edilen kazı yöntemi, geniş çaplı ve uzun bir zaman dilimine yayılmış bir kazı çalışması olmuştur. Fakat başlamış bulunan ve uluslararası ölçekte güçlü bir bağlantı sağlaması beklentisi ile yapımının en kısa süre içinde tamamlanması hedeflenen Marmaraya Projesi nedeniyle alanda yapılan kazılar, "kurtarma kazısı" olarak gerçekleştirilmiştir.

Yenikapıda bulunan arkeolojik değerler, sivil mimari potansiyeli, çok kültürlü sosyal dokunun belli ölçülerde kaybedildiği bu süreci, bir kentsel dönüşüm süreci olarak da ele almak mümkündür. Aynı zaman dilimi içinde mimari tasarım proje yarışması, farklı ölçeklerde planlama çalışmaları, çok sayıda farklı kurum ve kuruluşların faaliyetlerine konu olan alanda geçirilen süreci, bir kaybedilme süreci olarak da yorumlamak olasıdır. Bu çalışmada, bu kaybedilme süreci, çok disiplinli bir planlama çalışması olan "alan yönetimi planı" çerçevesinde, yurtdışı örnekleriyle ilişkili olarak ele alınmaktadır.

Emine Pelin Kalafatoğlu, İTÜ Mimarlık Tarihi Bölümü

25- Yüzyıl Dönümü İstanbul Mimarlığına "Viktorya Tarzı" Sayfiye Konutları

19. yüzyılın son çeyreğinden 20. yüzyılın başına kadar süren dönemde İstanbul'un sayfiyesi olarak adlandırılabilir Kadıköy, Adalar, Yeşilköy gibi bölgelerinde geleneksel Osmanlı konutundan çeşitli Batılı özellikler ve yapı elemanlarıyla ayrılan ahşap konutlar yapılmıştır. Bu konutlar kütle organizasyonu, plan şeması, cephe düzenlemesi ve bezemeler açısından Neo-klasik, Art Nouveau gibi stillere sahiptir. Bazılarında da yerli veya yabancı İslam mimarlığı biçimlerine rastlanır. Araştırmalarda bu stiller arasında sayılabilecek İngiliz kökenli bir stili olan Viktorya tarzına çok az değinilmiştir. Bu tarz, İngiltere ve Amerika'da kiliseler ve yönetim yapıları kadar şehir ve sayfiye konutlarında da görülmüştür. Tez çalışmasında ele alınan İstanbul'daki örnekler, genellikle 19. yüzyıl sonunda İstanbul'da saraydaki baskıdan uzaklaşarak sayfiyeye yerleşen yüksek mevkideki memur, asker ve zengin kişilere aittir. Bu konutlar, aynı zamanda yeni "Batılı" ve "modern" yaşam tarzına uygun yapılmış ve stil olarak Viktorya tarzı seçilmiştir. Genel olarak ortak özellikleri, dik kırma çatı, çatı pencereleri, ahşap dikmelerle taşınan balkon ve verandalar, "Japon tipi" küçük gözlü pencereler, kuleler, ahşap bezemeli alınlıklardır. Bu tarzın İstanbul'a yabancı mimarlar, elçilikler ve kitap ve gazeteler gibi basılı kaynaklardaki resimler yoluyla geldiğini düşündüren yapılar ve belgeler vardır. İngiltere kaynaklı bu stilin geç Osmanlı dönemi sayfiye konutlarında aranması, örneklerin el verdiği ölçüde plan, kütle, cephe ve bezeme analizi ve karşılaştırılması ile yapılmıştır. Daha sonra bu analiz sonuçlarına göre yapılar belli başlıklar altında ortak özelliklerine göre gruplandırılarak değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde ise yabancı örneklerle İstanbul'daki örnekler, yine kütle, plan, cephe ve bezeme açısından karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak, Viktorya tarzının Osmanlı döneminin sonlarında İstanbul'a taşındığı ve bir fantezi üslup olarak sayfiyede sıkça uygulandığı görülmüştür.

Desen Öyküm Yavuz, Anadolu Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

26- Bir Sultan Üç Şehir

Osmanlı padişahları arasında ayrı bir yere sahip olan II. Bayezid hüküm sürdüğü dönemde imar faaliyetlerine de çok önem vermiş, kendi döneminde yaşanan ve Küçük Kıyamet denilen depremden sonra İstanbul'u adeta baştan inşa ettirmiştir. Külliye yapılanmalarına da oldukça önem veren Bayezid ilk olarak Amasya'da sonrasında Edirne Tunca kıyısında ve son olarak da İstanbul'da olmak üzere üç adet önemli külliye yapıyla bu şehirlerin çehrelerini ve sosyal hayatını değiştirmiştir.

Çalışmada külliye yapılarının yanı sıra; külliyelerin temel özellikleri, külliye'nin şehir dokusuyla olan ilişkileri, birbirleri ile yapısal anlamda karşılaştırılması gibi konulara değinilecektir.

11. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu

Jeihou Ghanbarzadeh Niar, İstanbul Üniversitesi Prehistorya Bölümü

27- İran Sikkeleri

Metal döneminin başlangıcıyla insan topluluklarının evrim sürecinde büyük bir gelişme yaşanmış ve asıl iktisadi düzen ve ticari temel kurulmuştur. Bundan sonraki süreçte bakır, gümüş, altın gibi farklı materyallerden ve bronz gibi alaşımlardan oluşan külçe, halka, çubuk, dörtgen ya da çember şeklinde maddeler yapılmış ve anlaşmalardaki değiştirme nesnesi olarak bunlar kullanılmıştır.

Akhamenid: Darius'tan önce her bölgenin ve ya satrapın gelirine göre uygun vergi değerlendirmesinde doğru bir düzen yoktur ve gelirler belli ve düzgün bir temele göre düzenlenmiyordu. Darphanenin MÖ 514 yılından sonra Darius'un emrine yapıldığı öne sürülmektedir.

Partlar: Part sikkeleri gümüş ve bronzdan yapılmıştır. Sikkelerin üzerinde Part hükümdarının betimi sola bakarken çizilmiş, ancak çok az sayıda olsa da ilk Part hükümdarlarının sağa bakan resmi basılmış sikkeler de bulunmuştur.

Pers İmparatorluğu: Pers'te bulunan sikkeleri araştırıldığında bu bazı hükümdarların isimleri ele geçmiştir. Bu hükümdarlardan bazıları Akhamenid hükümdarlarıyla aynı ismi, bazılarıysa İran'ın efsane olan hükümdarlarının ismini(Manucheher ve Kavad gibi) taşımaktadır.

Arkeologlar geçmiş dönemlerin buluntularını incelediklerinde, bir sikkenin bulunmasıyla; bir hükümetin ya da bir uygarlığın kayıp halkası, belki de tarihin unutulmuş bir parçası tamamlayabilir, bir efsane gerçeğe dönüşebilir veya kabul görülen tarihi bir gerçek reddedilebilir.

Ömer Çepnioğlu, Marmara Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü

28- Kazılarda Ortaya Çıkarılan Sikkeler Bağlamında Osmanlı Döneminde Yoros Kalesi

Yoros Kalesi, Orta Bizans devri içerisinde inşa edilmiştir. Bizans'ın son döneminde XIV. yüzyıl içerisinde, 1348'den itibaren kısa bir süre için Cenevizlilerin eline geçmiştir. Kale 14. yüzyılın sonlarına doğru Yıldırım Bayezit tarafından fethedilmiştir. Boğaziçi'nin kuzey girişini kontrol eden bir nokta da yer alan

Yoros Kalesi'nde Osmanlı döneminde her zaman bir garnizon bulunduruldu. Yoros Kalesi'nde 2010 yılı başlanan ve devam eden kazılarda Osmanlı dönemini aydınlatacak ve bu döneme ışık tutabilecek birçok önemli tarihi eser tespit edilmiştir. Bu eserlerden sikkeler direkt tarih vermesi açısından önemlidir. Yapılan kazılarda 80 üzerinde sikke ortaya çıkarılmış ve incelenmiştir. Yıldırım Bayezit döneminde

Osmanlıların eline geçtiği bilinen kale de yapılan araştırmalarda şu ana kadar çıkarılan en erken Osmanlı sikkesi Kanuni Sultan Süleyman'a aittir. Bakırdan olan bu sikkelerle beraber yine bu döneme ait birçok seramik de ortaya çıkarılmıştır. Süleyman'dan sonra en erken sikkeler II. Süleyman zamanına tarihlendirilen bakır "Mangır" sikkeleridir. Kazılarda yoğun olarak ortaya çıkarılan III. Ahmet, I. Mahmut, III. Mustafa, I. Abdülhamit, III. Selim dönemlerinde çeşitli birimlerde bolca gümüş sikkeler tespit edilmiştir.

Sikkelerle beraber çeşitli seramik tabakların ve lülelerin ortaya çıkarılmasıyla Yoros Kalesinde 18. yüzyıl ve 19.yüzyılda bir yerleşimin devam ettiği anlaşılmaktadır ayrıca, Avusturya Macaristan İmparatorluğu'na ait sikkenin ortaya çıkarılması etkileşim açısından değerli bir buluntudur. Kale de Osmanlı Devletinde 18.yüzyıl ve sonrasında son padişah Vahdettin'e kadar tahta çıkan bütün Padişahlara ait sikkelerin ortaya çıkarılması buranın önemini ortaya koyması açısından önemlidir. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında 1926 yılına ait bir para da ortaya çıkarılmıştır. Bu sikke kalede Cumhuriyet döneminde de askeri varlığı göstermesi açısından önemlidir.

Hasan Binay, İstanbul Teknik Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü

29- Yukarı Fırat Bölgesinde Devam Etmekte Olan Baraj Projelerinin Kültür Varlıkları Üzerindeki Etkileri: Kemah Barajı Projesinin İncelemesi

Uygurlık Tarihi için önemli dönüm noktalarının yaşandığı Mezopotamya Ovası'nı sulayan iki nehirden biri olan Fırat, en kuzeyde Erzurum dağlarından kaynağını alarak akmaya başlar. Önce batıya daha sonra ise güneye doğru kadim vadilerden geçen Fırat yada antik dönemde bilinen adı ile Euphrates üzerinde, 1960'lı yıllardan itibaren enerji ve sulama amacıyla büyük bentler yapılmıştır. Ancak; oluşturulan bu göletler ile onlarca arkeolojik ve doğal sit alanı sulara gömülmüştür. Kısıtlı zaman içinde büyük özveri gösterilerek baraj inşaatı ile eş güdümlü yapılan arkeolojik kurtarma kazıları, paleolitik dönemden itibaren Fırat nehri kenarında yerleşimler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu Kurtarma kazılarında ilki olan "Keban Barajı Kurtarma Kazıları" ile Türkiye arkeolojisi bir atılım yapmıştır. Bu çalışmalar esnasında

edinilen tecrübeler ile daha sonraki büyük baraj projelerinde de uygulanmaya konulan yöntemler geliştirilmiş ve bir anlamda güncel arkeolojinin de temelleri atılmıştır. Aradan geçen 40'ı aşkın yıl sonra, aynı bölgede yapılmaya başlanan Kemah barajı projesinde ise bu modelin geliştirilmek yerine unutulduğu, baraj sahasında yapılan dört günlük bir inceleme ile ortaya çıkmıştır.

11 ARALIK - 1. GÜN

10:30

Açılış Konuşması:

Yrd. Doç. Dr. Kenan Eren

11:00- 11:20

1- Yaşamını Arkeolojiye Adanmış Bir Bilim Kadını: Halet Çambel, Ulaş Arslan

11:20- 11:40

2- Geçmişin Dokümantasyonu: Lara Croft'tan farkım ne?, Melis Uzdurum

11:40-12:00

3- "Malanın Ucu"ndan "Masanın Başı"na Kadınlar: Arkeolojik Bilgi Üretimi ve Feminist Arkeoloji, Sera Yelözer

12:00-12:10

Kahve Arası

12:10-12:30

4- Larisa (Buruncuk) Kazıları: Tarihçe, Bürokrasi ve Mimari Buluntulara İlişkin Bilgiler, Gizem Mater

12:30-12:50

5- Larisa (Buruncuk) Akropolünü Çevreleyen Geç Arkaik Surlar, Ertunç Denктаş

12:50-13:10

6- Marmaris-Hıdırlık Liman Yapısı Özelinde Antik Liman Yapıları, Kübra Gür

13:10-13:30

7- Türkiye'deki Kazı Çalışmalarında Veri Tabanı Uygulamalarına Genel Bir Bakış ve Adramyteion Antik Kenti Örneği, Ali Öztürk

13:30- 14:30

Yemek Arası

14:30-14:50

8- Antik Kaynaklar ve Arkeolojik Buluntular Işığında Boğaz'ın İki Yakası: Byzantion ve Kalkhedon,

Nisan Lordoğlu

14:50-15:10

9- Geç Antik Devir'den Günümüze İstanbul'un Değerleri: Septimius Severus'tan Büyük Constantinus'a Hippodrom'un Arkeolojik Eserleri, Ekin Dalbudak

15:10-15:30

10- Roma İmparatorluk Dönemi'nde Fırat Kıyısındaki Yerleşimler ve Roma'nın Doğu Sınır Politikası, Dicle Kaya

15:30-15:40

Kahve Arası

15:40-16:00

11- Arkaik Çağ Felsefesi'nde Doğu Etkileri, Ali Hamza Demirtaş

16:00-16:20

12- Ezidilik ve Kadim Kent Laleş, Şerif Yaşar

16:20-16:40

13- Kültür Çatışmaları, Ahmet Nazlı

16:40-17:00

14- Top Kavramı Üzerinden Prehistorik ve Antik Çağlarda Sosyal Yaşam, Enes Faruk Kalay

17:00-17:10

Kahve Arası

17:10-17:30

15- Arkeoloji ve Sanat Tarihi'nin Mesleki Sorunları ve Çözüm Önerileri,
Tolga Erezer, Aysu Büttinay

17:30-17:50

16- Bir Sanat Tarihçisinin Mesleki Deneyim Kazanma süreci ve sonuçlar, Sedef Güngör

12 ARALIK - 2.GÜN

11:30-11:50

17- Bir Sanat Yaratmak, Zeynep Daştan

11:50-12:10

18- İkonoklazm Dönemi Sonrası Tasvirler Bağlamında Ayasofya Mozaikleri Örneği,
Merve Karakurt

12:10-12:30

19- Modern Sanat Nesnelerinin Popüler Kültür Ürünleri Üzerindeki Etkisi: Munch-Çılgık
Örneği, Hazal Orgun

12:30-12:40

Kahve Arası

12:40-13:00

20- AMORİUM: Bir Ortaçağ Kenti, Arda Güldoğan

13:00-13:20

21- Erken Dönem Balbal Formlu Heykeller (Tebriz), Adil Yılmaz

13:20-13:40

22- Bostancıbaşı Köprüsü, Anılcan Sıçrayık, Kubilay Arpacı

11. İstanbul Arkeoloji ve Sanat Tarihi Öğrenci Sempozyumu Programı

13:40-15:00

Yemek Arası

15:00-15:20

23- Arkeolojik Alanlarda Mimari Tasarım Denemeleri, Aynur Işık

15:20-15:40

24- Yenikapı Kentsel Dönüşüm Projesi'nin 'Kaybedilen Değerler' Bağlamında İncelenmesi; Bir Çözüm Önerisi Olarak Alan Yönetimi Planı'nın Tartışılması, Saadet Tuğçe Tezer

15:40-16:00

25- Yüzyıl Dönümü İstanbul Mimarlığında "Viktorya Tarzi" Sayfiye Konutları, Emine Pelin Kalafatoğlu

16:00-16:10

Kahve Arası

16:10-16:30

26- Bir Sultan Üç Şehir, Desen Öyküm Yavuz

16:30-16:50

27- İran Sikkeleri, J. Ghanbarzadeh

16:50-17:10

28- Kazılarda Ortaya Çıkarılan Sikkeler Bağlamında Osmanlı Döneminde Yoros Kalesi, Ömer Çepnioglu

17:10-17:30

29- Yukarı Fırat Bölgesinde Devam Etmekte Olan Baraj Projelerinin Kültür Varlıkları Üzerindeki Etkileri: Kemah Barajı Projesi'nin İncelemesi, Hasan Binay

17:30-18:00

Serbest Kürsü

18:00

Kapanış Konuşması, Ediz Boynikoğlu

18.30

Kokteyl

13 ARALIK - 3.GÜN

Gezi:

Tarihi Yarımada'nın risk altındaki kültür varlıkları.

(Detayları sempozyum sırasında açılacak olan stanttan öğrenebilirsiniz.)

Sempozyum Düzenleme Kurulu

İstanbul Üniversitesi

Hüseyin Ceviz
Begüm Güler
Hale Çelik Hekim
Mert Can Hepgoncalı
Çağla Kaya
Nisan Lordoğlu
Ahmet Nazlı
Mine Öztürk
Duygu Sınırtaş
Melek Soytürk
Mazhar Süyük
Aşlı Irmak Tezcan
Buse Turfan
Sinan Yiğit

Trakya Üniversitesi

Ediz Boynikoğlu

MSGSÜ

Ayfer Aydın
Duygu Çakıcı
Simge Çakır
Sefa Miraç Demirci
Ali Demirtaş
Güven Gökdere
Semra Gül
Batuhan Güven
Yasemin Deniz Kurt
Mazlum Subaşı
Aleyna Şan
Deniz Berivan Taş
Buse Temiz
Zekiye Tural

Kocaeli Üniversitesi

Alper Zafer

Marmara Üniversitesi

Duygu Irmak
Betül Karakuş
Özlem Osmanoğlu
Dilara Toprak

İTÜ

Hasan Binay
Gizem Demirci
Aliye Özlem Özbek

Koç Üniversitesi

Gözde Önder

Uludağ Üniversitesi

Ferdi Alataş
Kardelen Koroğlu
Alihan Altın

Bu sempozyum; İstanbul Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi öğrencileri tarafından, Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi, Arkeologlar Derneği Genel Merkez, Aktüel Arkeoloji, Ege Yayınları, Homer Yayınları, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, TMMOB Mimarlar Odası destekleri ile düzenlenmiştir.

Afiş Tasarım: Burhan Uçkardeş, Betül Karakuş

Broşür Tasarım: Mert Can Hepgoncalı

PROPONTIDE

OU

İletişim Bilgileri:

İnternet sitesi: <http://www.sempozyumistanbul.wordpress.com/> E-Posta: istanbulsempozyum2014@gmail.com

Adres: Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi, Şehit Muhtar Mahallesi, İmam Adnan Sokak, No. 24, K.2, 34435 Beyoğlu - İstanbul

CONSTANTINOPLE
et de ses Faubourgs
TANT EN EUROPE QU'EN ASIE,
— sont principalement
de celui qui a été levé Géométriquement en 1776,
— et qui est augmenté en 1786.
Par FR. KAUFFER Ingénieur alors attaché à
M. le Comte de Charval-Guyot

MER DE